

Методологія дослідження «Українські студенти в Угорщині: політики залучення, інтеграції та мотивація і плани студентів»

Під час проекту була використана дослідницька стратегія, яка складалася з трьох етапів:

- кабінетне дослідження чинних політик у сферах міграції, освіти та ринку праці в країнах Вишеграду,
- глибинні інтерв'ю з представниками основних зацікавлених сторін,
- онлайн-опитування українських студентів та випускників у країнах Вишеграду.

Точні питання кабінетного дослідження, гайдів для інтерв'ю та анкет для опитування можна знайти в додатках.

Кабінетне дослідження було проведене за серією запитань, які були однаковими для всіх країн Вишеграду. Спочатку були проаналізовані положення, які вступили в дію з 1 жовтня 2017 року. Проте також були проаналізовані останні зміни до національних законів, оскільки країни мали перенести до національних законів Директиву Європейського Союзу 2016/801. Вона стосувалася умов в'їзду та перебування громадян країн поза Європейським Союзом, які приїжджають з метою проведення наукових досліджень, навчання, тренування, волонтерства, студентського обміну, на освітні проекти або Au pair (програма проживання та догляду за дітьми у приймаючій сім'ї). І такі зміни мали бути прийняті до 24 травня 2018 року.

Частиною процесу збору інформації було інтерв'ювання представників основних зацікавлених сторін за допомогою стандартизованого гайду. Глибинні інтерв'ю були проведені в трьох важливих університетах:

- з керівником проекту з інтернаціоналізації в Міжнародному стратегічному офісі одного з найбільших державних університетів Будапешта;
- з керівником Директорату з міжнародних відносин та інновацій і міжнародним координатором у Міжнародному офісі в одному з найбільших державних університетів у Будапешті;
- з головою та заступником голови відділу в великій національній організації, яка займається вищою освітою, — публічному фонді «Темпус»;
- з директором з набору студентів у приватному університеті.

Ми не проводили інтерв'ю з представниками органів влади з таких причин: на початку проекту ми не могли передбачити, що стосунки між нашим університетом та угорською владою стануть недоброзичливими у політичному сенсі. У квітні 2017 року були представлені зміни до законодавства, яке стосується вищої освіти, спрямовані на CEU

(Центральноевропейський університет). Хоча CEU повністю виконав закон, уряд усе одно не підписав документ, який би дозволяв нашому університету продовжувати діяльність в Угорщині. У таких умовах представники уряду неохоче співпрацювали з нами або принаймні були обережні щодо такої співпраці. До того ж, у квітні 2018 року в Угорщині були національні вибори, і можновладці різних рівнів чекали нових призначень та перерозподілу портфелів, що створювало дещо хаотичну атмосферу у міністерствах. І наостанок, у той час, на який у проекті припадало проведення інтерв'ю, новий уряд не узгодив, чи будуть сфери вищої освіти та інтернаціоналізації належати до Міністерства людських можливостей, як і раніше, чи ці теми будуть передані іншому міністерству. Ті представники, з якими ми контактували для того, щоб взяти інтерв'ю, говорили про те, що потрібно чекати вирішення цієї ситуації, оскільки сфера їхньої відповідальності може змінитися. Вони також не були дуже охочі говорити від імені (нового) уряду.

Онлайн-опитування було проведене з 15 квітня до 22 травня українською та з 22 травня до 7 червня угорською. Переклад анкети на угорську та розсилка її до студентів угорського походження з України були необхідні, оскільки деякі з цих студентів не говорять українською чи відмовилися б заповнювати анкету українською. Було заповнено 112 україномовних анкет та 46 угорськомовних.

Анкета поширювалася за допомогою таких каналів, як інформаційна розсилка публічного фонду «Темпус» та Facebook. Основним каналом була спрямована рекламна кампанія на Facebook, де ми демонстрували рекламу з проханням взяти участь в опитуванні для 468 436 користувачів Facebook.

Ми також попросили два великі університети, в Будапешті та в регіоні, а також один приватний університет допомогти з поширенням опитування за допомогою університетської розсилки на електронні адреси. Ці університети поширили анкети серед своїх студентів за допомогою внутрішньої розсилки.

Два з університетів, з якими ми контактували, відмовилися не тільки давати інтерв'ю, але й поширювати онлайн-анкету серед своїх українських студентів. Швидше за все, вони також з обережністю ставляться до співпраці з CEU до того, як статус університету та позиція уряду щодо нього стануть більш зрозумілими. Частиною стратегії залучення учасників опитування було також прохання до публічного фонду «Темпус» поширити анкети серед своїх українських грантерів. Всього 47 таких грантерів вдалося залучити за допомогою фонду «Темпус». Коли ми контактували з організаціями, університетами чи окремими людьми, ми просили їх поширити анкету серед українських студентів.

Це дозволило нам залучити 214 респондентів, з яких 158 були студентами чи випускниками програм повного циклу. Їхні відповіді були використані для подальшого аналізу. Під час перших двох тижнів реклами ми зібрали 31% усіх відповідей на

україномовну анкету. Також під час першого тижня ми зібрали 78% усіх відповідей на угорськомовну анкету.

Через методологічні обмеження результати опитування не можна поширювати на всіх українських студентів. Водночас вони добре репрезентують когорту студентів. Ми отримали 25,3% відповідей з Будапештського університету ім. Л. Етвеша (ELTE), 24,7% з Центральноєвропейського університету (CEU), по 10,8% відповідей з Будапештського університету ім. М. Корвінуса та Дебреценського університету. Водночас 26% українських студентів навчалися в Дебреценському університеті, 15% у Будапештському університеті ім. Л. Етвеша (ELTE) і 5% у Будапештському університеті ім. М. Корвінуса у 2017 році.

Опитування пройшли 60 студентів, які навчаються або навчалися на англomовних програмах, та 62 студенти, які навчалися угорською. Тобто пропорція приблизно 50% на 50%. Більшість респондентів (104 з загальної кількості 158, тобто 65% від усіх респондентів) зазначили, що вони мають угорське походження. Оскільки 86% усіх українських студентів в Угорщині навчаються на угорськомовних програмах (і відповідно, швидше за все, мають угорське походження), ті студенти, які навчаються на англomовних програмах, надміру представлені в дослідженні. Це позитивний результат, оскільки етнічні угорці з України, які навчаються в Угорщині, в багатьох випадках отримують таке саме ставлення, які місцеві студенти (процедура подачі документів, доступ до державних стипендій тощо).

Студенти соціальних наук, бізнесу та права, гуманітарних наук та мистецтва надміру представлені в опитуванні, тоді як студенти природничих наук, інженерії та ІТ недостатньо представлені.